

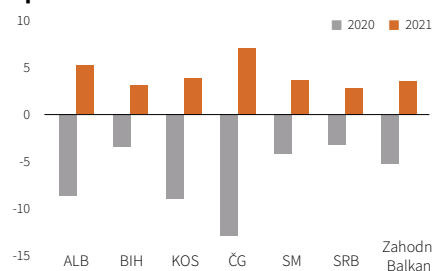
V 2021 okrevanje v vseh državah Zahodnega Balkana

Okrevanje Zahodnega Balkana bo v 2021 močno odvisno od investicijskih vlaganj, turizma in domače potrošnje.

Darja Močnik, Analitika GZS

Pandemija covid-19 je **Zahodni Balkan** potisnila v globoko recesijo, z upadanjem domačega in tujega povpraševanja, skupaj z motnjami v oskrbovalnih verigah. Tako naj bi se BDP Zahodnega Balkana leta 2020 znižal za 4,8 %, v 2021 pa porasel za 3,5 % (IMF). Drugi, močnejši val pandemije, upočasnjuje gospodarsko okrevanje v regiji. Omejitve potovanja in ukrepi za socialno distanciranje so prav tako zmanjšali rast v tistih državah, ki so bolj odvisne od turizma. Turizem naj bi bil ob zelo nizki osnovi v 2020 ključnega pomena za okrevanje v 2021, pričakuje se tudi rast v gradbeništvu. V Albaniji naj bi nadaljnja popotresna obnova pospešila rast, v Črni gori naj bi dokončanje gradnje prednostnega odseka avtoceste spodbudilo naložbe. Obeti za zaposlovanje so odvisni predvsem od okrevanja v najbolj delovno intenzivnih panogah in v storitvenih sektorjih.

Spremembe BDP v %

Kosovsko gospodarstvo naj bi se v letu 2020 skrčilo za 8,8 %, v 2021 pa okrepilo za 3,7 %. Covid-19 duši okrevanje izvoza storitev, zasebne potrošnje in investicijska vlaganja. Okrevanje bo odvisno tudi od tega, kako učinkovito bo vlada izvajala načrt za oživitve gospodarstva (vezan na uresničitev nedavnega sporazuma o ekonomski normalizaciji med Kosovom in Srbijo).

Srbija naj bi v 2020 dosegla najmanjši upad BDP (-1,8 % EK, -3 % IMF) med državami Zahodnega Balkana. V letu 2021 naj bi Srbija beležila med 2,9 % (IMF) in 4,8 % rast BDP (EK). Stopnja brezposelnosti naj bi bila v 2020 9,3-odstotna, leta 2021 9,6-odstotna.

Črna gora naj bi v 2020 doživela največji upad BDP (-14,3 % EK, -12,4 % IMF) med državami Zahodnega Balkana, v 2021 pa najmočnejše okrevanje (6,8 % EK, 6,9 % IMF). Predvsem močnejši drugi val pandemije novega koronavirusa ni vplival samo na turizem in maloprodajo, temveč tudi na padec delovnih mest, povezanih z investicijami v turistično infrastrukturo. K postopnemu okrevanju črnogorskega gospodarstva v letih 2021 in 2022 bodo prispevale načrtovane naložbe v turizmu, energetiki ter gradbeništvu.

Gospodarstvo **Severne Makedonije** se sooča z najglobljo recesijo po letu 2001. Gospodarstvo se bo leta 2020 zmanjšalo

med 4,1 (IMF) in 4,9 % (EK), nato naj bi leta 2021 sledila rast med 3,6 % (IMF) in 3,8 % (EK). Država naj bi si leta 2022 v celoti opomogla od pandemije zaradi večjega domačega povpraševanja.

Albansko gospodarstvo je novembra 2019 močno prizadel potres in nato pandemija covid-19. Albanski BDP naj bi se leta 2020 znižal med 6,8 % (EK) in 8,4 % (IMF), nato pa naj bi leta 2021 sledila rast med 3,7 % (EK) in 5 % (IMF). Najbolj naj bi se okrepili izvoz, potrošnja in investicije, tudi javne. Storitve, vezane na turizem, in gradbeništvu, naj bi bile glavne dejavnosti rasti po sektorjih.

Gospodarstvo v **BIH** naj bi se v 2020 zmanjšalo za 3,2 % (IMF), v letu 2021 pa okrevalo za 3 %. Z izboljšanjem razmer in pospeševanjem družbeno-ekonomskega programa (SEP) naj bi se pospešile investicije, izvoz pa zmerno porasel. Potrošnja naj bi še naprej spodbujala rast BDP, ta pa spodbujala uvoz.

Hrvaško gospodarstvo naj bi se v 2020 skrčilo za 9,6 % (EK), v 2021 pa poraslo za 5,7 % ob rasti zasebne potrošnje in investicij. Negotovost in omejitve potovanja so vplivale na nižji izvoz v 2020, vključno s turizmom. Trg dela bo počasi okrevljal v letu 2021 (+0,3 %), po 1,4 % upadu zaposlenosti v 2020. [gg](#)

Foto: Depositphotos

Tiskano na papirju Vprint, 80 g, papirnice VPPAP-IDEEM KRŠKA, d. d.

Pričakovanja

Optimistično v 2021

Obeti za prihodnje leto se zaradi pričakovanega cepiva izboljšujejo.

Bojan Ivanc, glavni ekonomist pri Analitiki GZS

Ob predpostavki normalizacije gospodarskih razmer ocenjujemo rast letnega BDP pri 5 %.

Poslovanje gospodarstva v 2021 bo v prvi meri odvisno od obvladovanja pandemije covid-19 oziroma dinamike zajezitvenih ukrepov. Ker pričakujemo, da bo spomladi 2021 epidemija obvladovana, predvsem z vidika množičnega cepljenja, ocenjujemo, da se bo potreba po zajezitvenih ukrepih bistveno zmanjšala. Pri tem moramo upoštevati, da je bil padec ekonomske aktivnosti v Sloveniji največji v 2. četrtletju 2020 (13-odstotni padec BDP). Ob predpostavki normalizacije gospodarskih razmer to pomeni 3,3-odstotne točke dodatka k rasti letnega BDP, ki jo ocenjujemo pri 5 %.

Ključni razlogi za bolj optimističen pogled na leto 2021 izvirajo iz relativno večje odpornosti svetovnega gospodarstva na epidemiološki šok, saj so se oblikovali ekonomsko manj škodljivi mehanizmi za obvladovanje pandemije, ki pretežno najbolj omejujejo turizem, vse vrste potniškega prometa (še posebej meddržavnega), množične prireditve različnih vsebin (kongresi, koncerti, srečanja ipd.) in osebne storitve. Na drugi strani je e-trgovina oz. dostava blaga in storitev na dom zaživela, kot tudi vrste aktivnosti, ki povečujejo produktivnost dela

(spletne aplikacije za delo) ob nižjih stroških za podjetja. Prav tako so bile pri dejavnostih, ki so bile omejene, izvedene določene prilagoditve poslovnih modelov oziroma so bile pretežno deležne posebnih podpor države, tako z vidika kritja dela stroškov poslovanja ali pa nadomestitve dela prihodkov oz. kasnejšega odplačila obveznosti.

V osnovnem scenariju ne pričakujemo, da bo pandemija pustila trajnejše posledice svetovnemu turizmu, temveč bo leto 2022 verjetno že leto, ko bo svetovna turistična potrošnja že na nivoju tiste iz leta 2019. Na drugi strani bo večji del industrije normalno povečeval proizvodnjo, saj je bil učinek nedelovanja verig vrednosti omejen pretežno na 2. četrtletje 2020.

Kapitalsko intenzivnejši del industrije (kovinska, strojna, elektro) bo v 2021 beležil porast naročil, ki bo izviral tudi iz odmrznitve večjih projektov, katerih izvajanje je bilo zaustavljeno zaradi pandemije covid-19. Industrijska proizvodnja bo tako po naši oceni porasla za 5 %. Pri trgovini s trajnimi in poltrajnimi dobrinami (vozila, pohištvo) smo mnenja, da so pretežna ohranitev zaposlenosti in nizke obrestne mere dovolj dobro zagotovilo, da bo rast prodaje

v realizaciji pričakovana. Trgovina z neživili, brez motornih goriv, se bo po naši oceni okrepila za okoli 4,5 % v 2021, trgovina z motornimi vozili za 7 %. Tudi na trgu nepremičnin ne pričakujemo znižanja cen nepremičnin, temveč bi se lahko cene stanovanjskih nepremičnin še nekoliko povečale, predvsem zaradi počasnega povečanja ponudbe novih enot. Pričakujemo 4-odstotno rast cen rabljenih stanovanjskih nepremičnin. Ob tem se bo močno krepilo gradbeništvo. Vrednost gradbenih del bo po naši oceni narasla za 8 % realno.

Zaposlenost se bo po 1,4-odstotnem padcu v 2020 v 2021 povečala za 0,3 % kar bo odražalo povpraševanje po zaposlenih v gradbeništvu ter storitvah (tudi turizmu), delno tudi v kapitalsko intenzivnejših predelovalnih dejavnosti. Povprečna bruto plača bo porasla za okoli 3,5 %, pri čemer se bodo izplačane pokojnine povečale za 5 %, kar bo pozitivno vplivalo na prej navedene trende v trgovini na drobno.

Pri gibanju cen smo mnenja, da bodo te v naslednjem letu porasle nekoliko bolj, in sicer za 1,9 % (po nespremenjenih v 2020), in sicer tako zaradi višjih cen storitev kot energentov. Nobena pomembna država na svetu ne bo hitela z zniževanjem javne porabe oz. primanjkljaja, zato ne pričakujemo negativnega vpliva zmanjšanja potrošnje države na BDP. Nasprotno – pretežno bodo države izvajale ekspanzivno politiko, kar bo v večji meri kot prej proizvajalo tudi inflatorne pritiske.

Ne glede na povedano pa je prav, da nekaj besed namenimo tudi izzivom, ki bi lahko doleteli slovensko gospodarstvo v 2021 v primeru negativnega scenarija. Potencial za tak razplet bi pomenilo slabo obvladovanje pandemije, ki bi povečalo potrebo po podaljšanju zaježitvenih ukrepov. Nezmožnost dogovora na ravni EU glede Sklada za okrevanje bi lahko zmanjšala dinamiko porabe države oz. povečala pritisk na ECB, da poveča elemente ekspanzivne monetarne politike (še nižje obrestne mere). V tem primeru bi verjetno letna rast BDP v Sloveniji znašala nekje pri 2-3 %. gg

Zaposlenost se bo po 1,4-odstotnem padcu v 2020 v 2021 povečala za

0,3 %,

kar bo odražalo povpraševanje po zaposlenih v gradbeništvu ter storitvah (tudi turizmu), delno tudi v kapitalsko intenzivnejših predelovalnih dejavnostih.

Od mojstrov za mojstre.

PVC okna AJM in vso dodatno opremo lahko naročite tudi prek spleta. Le nekaj klikov in izdelke vam bodo dostavili na izbrani naslov. Enostavno, kolikor gre. **Za profesionalce in domače mojstre.**

Preglej ponudbo na www.shop.ajm.si

AJM. Boljši pogled na svet.

Več okužb in vladni ukrepi o omejitvah in zaprtju ponovno zamajali prihodek trgovine navzdol.

Pripravila Analitika GZS

Razpoložljiv dohodek gospodinjstev se v 2020 ne bo bistveno znižal

V prvih osmih mesecih je trgovina na drobno le malo zaostajala za lansko prodajo, če ne upoštevamo prodaje z motornimi gorivi, kjer je bil prihodek nižji za slabih 22 %. Bolj uspešno je nadoknadila izpad prihodka v trgovini z neživili, kjer je ta nižji za 0,6 %, medletno pa je avgusta višji za 11 %. Trgovina z živili beleži nižji prihodek v celotnem obdobju letošnjega leta. Trgovina z motornimi vozili je v poletnih mesecih znižala izostanek iz prve epidemije, vendar je

bila prodaja v sedmih mesecih še vedno nižja za 15,3 %. Jesenski in zimski meseci bodo zaradi ukrepov spet nekoliko zamajali prodajo v trgovini kljub črnemu petku in decembrskih praznikih. Razpoložljiv dohodek gospodinjstev se v 2020 kljub epidemiji ne bo bistveno znižal, le potrošniki bodo nakupe dobrin večjih vrednosti preložili na varnejši čas. Takrat bo porasla tudi zasebna potrošnja, ki v strukturi BDP predstavlja več kot 50 %.

Trgovina

Trgovci so bili primorani poiskati prilagoditve

Trgovine z živili spadajo med gospodarske dejavnosti, ki so med epidemijo ostale odprte, a ji vendarle niso ušle brez prask.

Jerneja Srebot

Trgovinska podjetja poročajo o opaznem vplivu koronavirusa na njihovo poslovanje. V Hoferju so predvsem v prvih mesecih veliko vložili v oblikovanje varne nakupne izkušnje, kar je bilo povezano z opaznimi stroški za ukrepe, ki so jih dolžni izvajati – stroški razkužil, varovanja, v prvem valu tudi omejevanje delovnega časa in podobno. Hkrati so se občutno spremenile tudi nakupne navade, čemur se neprestano prilagajajo.

»Ukrepi, sploh prepoved prodaje določenih izdelkov – prodaje oblačil, obutve in tehničnega blaga, ki smo jim priča v teh dneh, bodo vsekakor velik udarec za naše poslovanje, saj gre za izdelke, ki jih pri nas ponujamo zgolj kratek čas, zdaj pa bodo ostali v zalogi,« pa poročajo iz Lidla.

Spremenili so se nakupovalni vzorci potrošnikov

Pojav pandemije in z njo povezanih ukrepov je precej spremenil dotedanje nakupovalne navade kupcev. »V trgovinah smo ob začetku prvega vala beležili več večjih nakupov, njihova pogostost pa se je zmanjšala, kar potrjuje, da so kupci upoštevali priporočila varnega nakupovanja,« sporočajo iz podjetja Hofer in dodajajo, da nakupovanje v času drugega vala poteka brez večjih posebnosti, saj je velika večina kupcev o priporočilih že seznanjena in jih dosledno upošteva.

Podobne izkušnje imajo v podjetju Lidl. »V začetku epidemije smo opazili, da so kupci bolj in v večjih količinah posegali po določenih osnovnih živilih in izdelkih za gospodinjstva, sčasoma pa je postal nakup vse bolj raznolik, saj so se navadili pripravljati obroke doma.« Kupcem je bolj kot kdaj prej pomembno, da nakup opravijo enostavno in hitro, o čemer pričajo tudi pogostejša kartična plačila.

Zaživela je spletna prodaja

Iz podjetja Tuš poročajo o dobrem odzivu kupcev na vpeljavo spletne prodaje in Drive-Thru terminala: »Seveda si lani ob prvi uvedbi spletne trgovine nismo predstavljali, da se bo razvoj v letu 2020 odvil tako hitro, a smo bili pripravljeni. Izkušnje, ki smo jih v tem času pridobili, so pripomogle k temu, da smo v kratkem času odprli nova mesta za prevzem spletnih nakupov in razširili dostavo na dom.« V naslednjih petih letih pričakujejo, da se bo spletni supermarket še dodatno razširil in pridobil na priljubljenosti med potrošniki. **gg**

Kupcem je bolj kot kdaj prej pomembno, da nakup opravijo enostavno in hitro.

Foto: Depositphotos

Evropska industrija ob drugem epidemiološkem valu manj ogrožena kot v prvem valu

Indeks nabavnih managerjev (PMI) predelovalnih dejavnosti v območju evra se je v mesecu oktobru okrepil na najvišjo vrednost v zadnjih 27 mesecih (54,8) ter se je okrepil v vseh glavnih skupinah blaga, najbolj sicer v proizvodnji investicijskih dobrin (stroji in naprave) ter v proizvodnji blaga za nadaljnjo proizvodnjo. Prav v teh dveh sektorjih je bil padec v obdobju med marcem in majem 2020 najvišji, zato okrevanje izvira tako iz zamika

pri proizvodnji kot večjega povpraševanja po industrijskih izdelkih v Aziji. Rast pri proizvajalcih potrošnih dobrin se je nekoliko znižala, vendar je povpraševanje po teh izdelkih precej manj ciklično, vendar vezano tudi na dinamiko zaježitvenih ukrepov. V Nemčiji, Avstriji in Italiji se je razpoloženje najbolj izboljšalo, nemški proizvajalci so beležili rast izvoznih naročil od strank iz Azije, ZDA ter iz preostale Evrope.

Rast novih naročil (domaćih in izvoznih) na območju evra v oktobru nakazuje na rast proizvodnje v naslednjih mesecih, kljub slabši epidemiološki sliki.

Priprava Analitika GZS

Industrija

Spomladanski upad so nadoknadili

Kljub slabšim spomladanskim mesecem se je situacija v nadaljevanju leta popravila. Podjetja optimistično gledajo naprej.

Darja Kocbek

»V verigi avtomobilske industrije smo vsi povezani in prekinitev proizvodnje pri končnih proizvajalcih zaradi epidemije koronavirusa je pomenila upad naročil tudi za dobaviteljsko verigo. Največji upad naročil je bil v aprilu in maju, ko so proizvajalci avtomobilov tovarne zaprli za 1-2 meseca. Naročila so se z junijem postopoma vrnila v načrtovane okvire, tako da v LTH Castings poslujemo stabilno in ostajamo finančno močni, kar je dolgoročno izrednega pomena,« so nam pojasnili v podjetju. Napovedi za panogo kažejo, da naj bi se število prodanih avtomobilov na raven leta 2019 vrnilo šele do leta 2025. V LTH Castings so napovedi kljub temu bolj optimistične, saj so se v tem težkem obdobju še dodatno potrdili kot zanesljiv dobavitelj in v zadnjem obdobju pridobili številne nove posle, predvsem pri ključnih komponentah elektromobilnosti, ki je prihodnost avtomobilske industrije. »Predvidevamo, da bomo po letošnjem upadu prihodkov v času epidemije covid-19 zaradi novopridobljenih projektov že prihodnje leto spet ustvarili prihodke na nivoju lanskega leta,« so nam povedali glede načrtov za leto 2021.

Izpolnili bodo zadane načrte

Domelu, ki ima veliko naročil in dobro prodajo, bo kljub slabšim spomladanskim mesecem uspelo izpolniti letošnje načrte in doseči 150 milijonov evrov prihodkov od prodaje in dobiček okrog sedem milijonov evrov. V letošnjem letu so obdržali vse razvojne dejavnosti, vendar v zmanjšanem obsegu.

Z naročili zapolnjeni že do marca

Gorenje namerava v januarju v Velenju v okviru nove družbe Hisense Europe Electronic zagnati proizvodnjo TV aparatov blagovne znamke Hisense za evropski trg. Investicija v tehnološko opremo bo vredna 7 milijonov evrov. Ocen o poslovanju Gorenja v letošnjem letu še ni. V tovarni kuhalnih aparatov so naročila spomladi po razglasitvi epidemije novega koronavirusa padla skoraj na nič, a so se razmere hitro popravile in v avgustu so že dobili rekordno količino naročil. Z naročili so zapolnjeni že do marca 2021. [gg](#)

»Predvidevamo, da bomo po letošnjem upadu prihodkov v času epidemije covid-19 zaradi novopridobljenih projektov že prihodnje leto spet ustvarili prihodke na nivoju lanskega leta,« so prepričani v LTH Castings.

**Gospodarske družbe
prispevale
61,4 %
sredstev za RRD.**

Priprava Analitika GZS

Vlaganja v raziskave in razvoj v 2019 rekordna

V Sloveniji smo za bruto domače izdatke za RRD (BIRR) v letu 2019 namenili 990 mio EUR (893 mio EUR v 2018 in 935 mio EUR v zadnji najvišji vrednosti v letu 2013). V BDP to pomeni 2 %, kar nas uvršča nekoliko nad povprečje držav EU. Skoraj tri četrtine sredstev je bilo porabljenih v poslovnem sektorju (730 mio EUR), kjer so vlaganja okrepili za 67 mio EUR glede na 2018. Največ v ta namen tradi-

cionalno vlaga farmacevtska ter elektro industrija. V izvajanje raziskav in razvoja je bilo vključenih 25 tisoč oseb, kar je 6,1 % več kot v letu 2018. Evropska sredstva naj bi pripomogla k okrepitvi vlaganj v raziskave in razvoj, nove tehnologije tudi zaradi povečanja digitalizacije. Proizvodi intelektualne lastnine so se v prvem polletju 2020 povečali za 2,1 % v primerjavi s prvim polletjem 2019.

Raziskave in razvoj

Covid-19 nekatere naložbe zamaknil

Lasten razvoj je ključen za uspeh, zato je nenehno vlaganje nujno.

Darja Kocbek

V družbi Hidria so morali zaradi epidemije covid-19 nekatere naložbe časovno zamakniti, nekatere pa tečejo nemoteno naprej.

Krka že vrsto let 10 odstotkov svojih prihodkov namenja za raziskave in razvoj. Na tem področju deluje preko 700 Krkinih strokovnjakov, sodelujejo pa tudi s številnimi fakultetami in inštituti. Vsako leto na trgih lansirajo okoli 20 novih generičnih izdelkov. V zmogljivosti za raziskave in razvoj, zagotavljanje kakovosti ter proizvodnjo je usmerjena tudi večina Krkinih investicij. »Ker sta lasten razvoj in kontrola kakovosti ključna za dolgoročno uspešnost, bodo naši investicijski projekti tudi v prihodnje usmerjeni na ta področja, hkrati pa bomo nenehno vlagali v širitev in modernizacijo proizvodnje,« pojasnjuje David Bratož, član uprave Krke.

Začeli s proizvodnjo inovativnih bioloških učinkovin

Slovenija utrjuje svojo vlogo kot eden ključnih globalnih razvojnih centrov Novartisa. »Osredotočali se bomo na razvoj in proizvodnjo inovativnih bioloških in podobnih bioloških zdravil, generičnih zdravil z visoko dodano vrednostjo ter tudi inovativnih zdravil,« pojasnjuje Robert Ljoljo, predsednik uprave Leka in predsednik Novartisa v Sloveniji. V Mengšu so z novimi pridobitvami okrepili biotehnološke razvojne in proizvodne zmogljivosti, tako so prvi v Sloveniji začeli s proizvodnjo inovativnih bioloških učinkovin. V Sandozovem razvojnem centru Slovenija so lani septembra odprli nove razvojne laboratorije, decembra pa prvi popolnoma avtomatiziran analitski laboratorij, ki je največji tovrstni laboratorij v Novartis. »

Epidemija nekatere naložbe zamaknila

V družbi Hidria so morali zaradi epidemije covid-19 nekatere naložbe časovno zamakniti, nekatere pa tečejo nemoteno naprej. Na področju razvoja čistih dizelskih tehnologij nemoteno tečejo vlaganja v sistem HIDRIA PSG Optymus, na področju razvoja električnih in hibridnih pogonov pa razvoj elektronsko komutiranih aksialnih ventilatorjev. Z razvojem naprednega in hitrega sistema rokovanja z blistri je kompetenčni center Industrijska avtomatizacija še močneje vstopil na področje kompleksnih proizvodnih procesov znotraj Industrije 4.0. V Hidrii imajo zdaj visoko raven naročil, kaj pa bo v letu 2021 je negotovo. Dodajajo še, da investicije ohranjajo, saj so potrebne za razvoj. **gg**

Vladni ukrepi ohranjajo raven števila zaposlenih nad 882 tisoč oseb

Medletno je bilo avgusta letos za 1,2 % oz. dobrih 11 tisoč manj delovno aktivnih oseb. Število samozaposlenih se je povečalo za dobrih 2.800 oseb, pri pravnih osebah pa je bilo večje zmanjšanje. Z največjim medletnim padcem izstopajo predelovalne dejavnosti (-7.700 oseb), zaposlitvene dejavnosti (-4.500; delavci, napoteni prek agencij) in gostinstvo (-2.360 oseb). Vladni ukrepi, ki ohranjajo

delovna mesta, omogočajo, da porast brezposelnih ni sorazmeren s padcem dodane vrednosti. Ob koncu oktobra je bilo na zavodu registriranih 83.654 brezposelnih oseb, kar je za 15,5 % oz. za 11.238 več kot v lanskem oktobru. Registrirana brezposelnost se je po doseženem vrhu maja do konca septembra vztrajno zmanjševala, do konca leta pa lahko pričakujemo njeno povečanje.

Zaposlenost je avgusta ostala na podobni ravni kot predhodna dva meseca.

Pripravila Analitika GZS

Zaposlovanje

Trendi zaposlovanja odražajo splošno stanje v državi

Nihanja in tendence v zaposlovanju v letošnjem letu kažejo na to, da se potrebe po kadrih spreminjajo in se tudi še bodo.

Jerneja Srebot

Prvi val je povzročil mirovanje zaposlovanja

Iz zaposlitvenih agencij in Zavoda RS za zaposlovanje poročajo o spreminjajočih se trendih v zaposlovanju med posameznimi vali epidemije. »Začetek leta je zaznamovala visoka stopnja zaposlovanja, potrebe pa so zajemale vsa področja dela,« pravi Mirela Kurt z agencije Adecco in pojasnjuje, da se je ob prihodu epidemije zaposlovanje zaustavilo in postavilo v fazo mirovanja. Stroke, ki niso kazale trenda upadanja, so IT, logistika, skladiščenje ter delovna mesta v farmacevtski industriji, kar odraža aktivno prilaganje podjetij na novonastali izziv. »Druga polovica leta kaže popolni preobrat, in sicer beležimo pozitiven trend zaposlovanja,« še doda sogovornica.

Na ZRSZ poročajo o porasti brezposelnosti iz razloga presežnih delavcev, v najbolj prizadetih poklicnih skupinah pa so zabeležili tudi največ zaposlitev v drugi polovici leta, kar kaže na to, da so delodajalci po sproščanju prvotnih ukrepov začeli ponovno zaposlovati odpuščene delavce.

Naraslo je povpraševanje po zdravstvenih in trgovskih delavcih

V letošnjem letu se je na splošno iskalo in zaposlovalo podobne profile delavcev kot sicer. »To so strokovni profili, ki zahtevajo znanja informacijskih tehnologij in so tudi sicer deficitarni na našem trgu dela,« poroča Alenka Kraljič z agencije Trendwalker. Kot posledica povečanih (spletnih) nakupov se je v letošnjem letu povečala potreba po prodajalcih, skladiščnih delavcih in dostavljavcih. Skupno povpraševanje po novih

delavcih se je v obeh obdobjih razglašene epidemije v zelo kratkem časovnem obdobju zmanjšalo, podjetja pa naj bi veliko zaposlitev, načrtovanih za letos, prestavila na naslednje leto.

Ne smemo pozabiti na ranljive skupine

»Zelo verjetno bodo na eni strani obstajala podjetja, ki bodo pri zaposlovanju zelo previdna, na drugi strani pa so tista, ki jim v času epidemije in po njej poslovanje hitro raste in zahteva širitve tudi v kadrovski strukturi,« o prihodnosti pravi Kraljičeva. Na agenciji Adecco računajo na nadaljevanje megatrendov, kot so digitalizacija (Industrija 4.0), umetna inteligenca in trajnostni razvoj, ki bodo vplivali na svet dela in dvignili potrebo po razvoju internega kadra in njegovemu usposabljanju.

Na ZRSZ opozarjajo na položaj ranljivih skupin, ki jih bodo posledice epidemije najbolj prizadele, zato bo tudi v prihodnje največji izziv povečanje delovne aktivnosti teh skupin in odpravljanje strukturnih neskladij na trgu dela. [gg](#)

Tudi v prihodnje bo največji izziv povečanje delovne aktivnosti ranljivih skupin in odpravljanje strukturnih neskladij na trgu dela.

Medletno je bil kazalnik zaupanja storitvenih dejavnosti nižji za 23 o.t. kot oktobra 2019.

Pripravila Analitika GZS

Od maja dalje se krepi prodaja v tržnih storitvah, avgusta ponovno upadla (medletno nominalno za dobro desetino)

Po epidemiji je bil največji odboj zaznan v gostinstvu, predvsem zaradi umika omejitev. Prodaja v prvih osmih mesecih letos še vedno zaostaja za 12,2 % glede na lani tak čas. V prvih osmih mesecih nominalno najbolj zaostajajo prihodki v drugih raznovrstnih dejavnostih (dejavnost potovalnih agencij za 71 %, zaposlitvene dejavnosti in dajanje v najem okoli 20 % zmanjšanje) ter gostinstvo z 32 % upadom prihodka, promet in skladiščenje s 13 % upadom prihodka. Prihodki so ta čas višji

v podjetniškem svetovanju (+8,7 %), v IKT dejavnosti (+4 % rast), oglaševanju in raziskavi trga (+3,2 %). Ponovna razglasitev epidemije bo imela ponovno večje negativne učinke predvsem na storitveni sektor (gostinstvo, dejavnosti, povezane s turizmom, javni potniški promet). Vrednost kazalnika zaupanja v storitvenih dejavnostih je bila oktobra 2020 na mesečni ravni ponovno nižja po štirih mesecih dvigovanja.

Storitve

Hibridni oblak ostaja prevladujoča sila

Pandemija covid-19 je spremenila dinamiko investiranja podjetij v informacijsko tehnologijo, vplivala pa bo tudi na digitalizacijo podjetij.

Darja Kocbek

Hibridni oblak podjetjem tudi v teh časih omogoča digitalno transformacijo v varnem okolju, pravi Michele Leonardi, izvršni direktor IBM Slovenija.

V IBM so ob pojavu novega koronavirusa v interesu zagotavljanja zdravja in varnosti zaposlenih pripravili skrbno oceno lokalne politike in zdravstvenih razmer ter spodbudili zaposlene, naj delajo od doma, da bi zagotovili njihovo zdravje in varnost. »To je sicer v IBM ustaljena delovna praksa, saj je delo na daljavo del naše poslovne kulture že desetletja. Prek videoklicev ohranjamo stik drug z drugim, sproti rešujemo situacije in vprašanja, ki se nanašajo na posel ter se obenem povezujemo z našimi strankami in partnerji – ne glede na lokacijo dela,« pravi Michele Leonardi, izvršni direktor IBM Slovenija. Zavedajo se, da jim digitalna tehnologija zdaj bolj kot kdajkoli

prej pomaga ohranjati občutek vključenosti, kar prispeva k duševnemu zdravju vsakega posameznika. Zaposlenim omogočajo tudi interne programe svetovanja na področju usklajevanja poslovnega in zasebnega življenja.

Pandemija covid-19 je nedvomno spremenila dinamiko investiranja podjetij v informacijsko tehnologijo. Ta si vse bolj prizadevajo ohraniti delovanje obstoječih sistemov, obenem pa iščejo načine, kako se na krizo odzvati z razvojem novih načinov dela, storitev, partnerstev. Selitev poslovanja v hibridni oblak še naprej ostaja prevladujoča sila, ki podjetjem tudi v teh časih omogoča digitalno transformacijo v varnem okolju, razlaga Leonardi.

Hibridni model bo potreben tudi v prihodnosti

V NIL so se na epidemijo covid-19 odzvali tako, da so skupaj z zaposlenimi, strokovnimi službami, ZVD in vodstvom oblikovali tako imenovani hibriden model. Pri tem so se osredotočili na fleksibilnost tako z vidika zaposlenih kot z vidika zagotavljanja neprekinjenega poslovanja, usmerjenega v stranke. »Menimo, da bo tak model potreben in primeren tudi v prihodnosti - namreč tako z vidika potrebne socializacije kot tudi z vidika potreb poslovanja,« nam je pojasnila Katarina Primožič Ramoveš, direktorica področja kadri in kultura. Prepričani so, da bo glede na razmere hibridno delo na daljavo postalo uveljavljena praksa tudi širše in da bodo posledično ali sočasno pravne podlage sledile potrebam gospodarstva, država pa bo glede na slišane usmeritve pomagala podjetjem tudi s podporo digitalizaciji in potrebam po večji IT varnosti. [gg](#)

Celoten izvoz blaga je bil v prvih devetih mesecih nižji za 10,3 %, uvoz za 14,6 %

Presežek blagovne menjave je v prvih devetih mesecih 2020 znašal 2 mrd EUR in je bil bistveno višji (84,2 %) kot v enakem obdobju 2019. Do večjega presežka je prišlo zaradi relativno manjšega medletnega padca izvoza (10,3 %) od uvoza (14,6 %). Presežek storitvene menjave je v prvih devetih mesecih 2020 znašal 1,5 mrd EUR, kar je bilo za 548 mio EUR manj kot v enakem obdobju leta 2019. Izvoz potovanj je bil namreč v devetih mesecih

leta 2020 nižji za 57 %, uvoz pa za 54 % glede na enako obdobje lanskega leta, kar pomeni, da so tuji turisti pri nas znižali potrošnjo za 1,3 mrd EUR, slovenski pa v tujini za 670 mio EUR. Izvoz storitev transporta je bil v prvih devetih mesecih nižji za 10 % oz. za 192 mio EUR. Izvoz gradbenih storitev je bil v devetih mesecih medletno višji za 40 mio EUR, medtem ko so tudi tuji gradbeniki pri nas realizirali za 15 mio EUR več storitev.

Presežek menjave blaga se je v prvih devetih mesecih 2020 povečal za 885 mio EUR, presežek menjave storitev pa zmanjšal za 548 mio EUR.

Pripravila Analitika GZS

Izvoz

Optimistično zrejo v leto 2021

V Intereuropi in Luki Koper se odzivajo na spremenjene tržne razmere in pozitivno zrejo v prihodnje leto.

Darja Kocbek

Intereuropa kljub oteženim razmeram na trgu v letošnjem letu dosega rekordne rezultate na področju letalskega prometa (55-odstotna rast prodaje) ter na področju distribucije (preko 30-odstotna rast prodaje). Na področju logističnih rešitev so dosegli 6-odstotno rast, s čimer jim je uspelo zapolniti skladiščne kapacitete. »Kumulativno sicer beležimo padec prodaje, na kar pa je v največji meri vplivalo krčenje prometa na cestnih transportih, ki so v največji meri odvisni od avtomobilske industrije in pri nas predstavljajo največji delež skupne prodaje. Za omilitev vpliva covida-19 na poslovanje skupine so družbe skupine Intereuropa izkoristile ukrepe za pomoč gospodarstvu, ki so jih sprejele vlade v posameznih državah,« so nam pojasnili v podjetju. Aktivnosti so preusmerili iz ponudbe standardnih produktov v ponudbo logističnih storitev z višjo dodano vrednostjo, kot so specialni tovari, zagotavljanje logistične oskrbe hladne verige in zagotavljanje oskrbovalne verige nevarnih snovi.

»Optimistično zremo v leto 2021, kjer na osnovi že izvedenih investicij v kadre, IT in infrastrukturo planiramo rast na vseh segmentih poslovanja. V ospredju bo zagotovo e-commerce ter krepitev lastne in partnerske mreže, ki nam bo omogočala še nadaljnji razvoj zbirniških linij ter interkontinentalnih transportov,« so nam povedali glede načrtov za prihodnje leto.

Pričakujejo ponovno rast pretovora

V Luki Koper so v prvih devetih mesecih letos pretovorili le 3,3 odstotka manj kontejnerskih enot (TEU) kot v enakem obdobju lani, kar je v primerjavi z drugimi pristanišči v Evropi dober rezultat. Pri pretovoru avtomobilov pa je trend, če vzamemo za izhodišče statistiko pretovora ob polletju, celo v porastu. V

primerjavi z enakim obdobjem lani so pretovorili 15,5 odstotka manj vozil (ob polletju 20,5 manj). Primerljiva pristanišča v Sredozemlju so zabeležila veliko večji padec.

V primerjavi z lanskim obdobjem se je nadaljeval upad pretovora energentov. Upad proizvodnje vozil je sicer prizadel celotno dobavno verigo, kar se pozna na pretovoru generalnih tovorov pri jeklenih proizvodih za avtomobilsko industrijo, ter na terminalu za razsute tovore, kjer pretovarjajo surovine za jeklarsko industrijo.

»Kljub zaostrenim razmeram nadaljujemo z izvajanjem razvojnih investicij oziroma naložb v povečevanje pristaniške zmogljivosti. Pričakujemo namreč ponovno rast pretovora po odpravi pandemije, zato infrastrukturo v pristanišču prilagajamo spremenjenim tržnim razmeram,« so nam povedali v Luki Koper. V letošnjem letu so zaključili dva večja projekta, to sta nov RO-RO privez in dodatni tiri za potrebe avtomobilskega terminala. gg

»Pričakujemo namreč ponovno rast pretovora po odpravi pandemije, zato infrastrukturo v pristanišču prilagajamo spremenjenim tržnim razmeram,« so nam povedali v Luki Koper.

Foto: Depasiphotos